

تحلیل اثرات اقتصادی استقرار صنعت در توسعه نواحی روستایی مورد مطالعه: دهستان عسلویه

بهروز محمدی یگانه*، عصمت بارانی**، مهدی چراغی*** و اسماعیل کرمی دهکردی****

تاریخ دریافت: ۲۷ دی ۱۳۹۲

تاریخ پذیرش: ۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۳

چکیده

استقرار صنایع کلان و ملی عسلویه در مناطق روستایی محدوده مورد بررسی، با هدف صنعتی کردن روستاها نبوده است، بلکه صنایع عسلویه به منظور توسعه صنعتی و بدون توجه به محیط روستایی پیرامون استقرار و گسترش یافته است. این امر موجب تغییر ساختارهای اقتصادی و فعالیت‌های مرتبط با آن، نسبت به قبل از ورود صنعت در منطقه شده است. در پژوهش حاضر با ۲۴۴ خانوار در دهستان عسلویه مصاحبه شده است. پرسش اصلی پژوهش حاضر عبارت است از: آیا استقرار صنعت در نواحی روستایی، سبب تضعیف اقتصاد روستایی شده است؟ بر اساس یافته‌های پژوهش، میان ورود صنعت به منطقه مورد بررسی و توسعه صنعتی و متغیرهای اقتصادی مؤثر بر اقتصاد روستایی رابطه معنی‌داری وجود دارد. به طوری که صنعت تغییرات فراوانی را در فعالیت‌های اقتصادی روستا، میزان درآمد روستاییان و سایر مؤلفه‌های اقتصاد روستایی از جمله منابع آب و خاک، شیوه تولید کشاورزی، استفاده از تسهیلات و استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی پدید آورده است.

کلیدواژه‌ها: صنعتی شدن، اثرات اقتصادی، استان بوشهر، توسعه روستایی.

* استادیار گروه جغرافیا در دانشکده علوم انسانی دانشگاه زنجان. behrozyeghaneh@yahoo.com

** کارشناسی ارشد جغرافیا دانشگاه زنجان (نویسنده مسئول). baraniesmat@ymail.com

*** دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه تهران. mahdicharaghi@yahoo.com

**** استادیار گروه ترویج و توسعه روستایی و کشاورزی دانشگاه زنجان. Eska2004@gmail.com

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb Director in Charge: Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh Index: www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 Website: www.jrd.ut.ac.ir Email: jrd@ut.ac.ir

مقدمه و طرح مسأله

استقرار صنایع بزرگ و کوچک در نواحی روستایی، تأثیرات بسیاری بر نواحی مذکور می‌گذارد و گاهی اوقات موجب دگرگونی کامل آن می‌شود. برخی روستاها به شهر تبدیل می‌شوند و در روستاهایی که به صورت شهر در نمی‌آیند، نوسازی شتاب می‌گیرد و نحوه خانه‌سازی و نوع مصالح ساختمانی تغییر می‌یابد و مشاغل مردم دچار تغییراتی می‌شود. زمین‌های کشاورزی مجاور صنایع، به تدریج تغییر کاربری می‌دهد. فعالیت‌های صنعتی با ایجاد مشاغل جدید، موجب جذب نیروی کار از روستاها و شهرهای پیرامون می‌شود. تمرکز جمعیت در مراکز زیست مانند روستاها و شهرهای مجاور صنایع، موجب پیدایش مجموعه‌ای از پیامدهای اجتماعی می‌شود. دلیل پیدایش آثار و عوارض مذکور این است که تمرکز صنایع در حاشیه یا نواحی با فاصله نزدیک به شهر یا روستا، به‌ویژه در صنایعی که به نیروی انسانی فراوانی احتیاج دارند، موجب ایجاد دور تسلسل می‌شود. جذب صنعت در یک منطقه، سبب جذب انسان‌ها و آن نیز موجب ایجاد جاذبه‌ها (زیربناها و زیرساخت‌ها) و پیدایش جاذبه‌ها نیز سبب جذب صنعت و شروع دوباره دور تسلسل می‌شود. طبیعی است که برای جلوگیری از چنین دور تسلسلی و ایجاد مانع در برابر آثار جانبی به ناچار باید آن را از نقطه‌ای قطع کرد یا اینکه اقدامات مؤثری در نقطه شروع آن انجام داد (برنامه و بودجه استان اصفهان، ۱۳۶۴: ۱۹-۱۷).

با توجه با اینکه اقتصاد روستایی همه فعالیت‌های اقتصاد کشاورزی و غیرکشاورزی در مناطق روستایی را شامل می‌شود و هدف غایی علم اقتصاد نیز تأمین مواد غذایی و رفاه عمومی است، بررسی وضعیت و چگونگی انجام فعالیت‌های اقتصادی روستا، به‌ویژه کشاورزی کشور از اهمیت فراوانی برخوردار است. زیرا در شرایط فعلی، مناطق روستایی باید به عنوان مکان‌های تولیدی مورد توجه جدی قرار گیرد و همه بخش‌های اقتصادی از جمله صنعت، در راستای تحقق اهداف توسعه ملی، به طور هماهنگ و مکمل عمل کند (یاسوری، ۱۳۸۶: ۹). بنابراین، استقرار صنایع در محدوده روستاها یا در مجاورت آن‌ها ممکن است اقتصاد روستایی را دچار تغییراتی کند. در پژوهش حاضر، تأثیر صنایع مذکور بر اقتصاد روستاهای فوق مورد بررسی قرار می‌گیرد.

اقتصاد روستاهای دهستان عسلویه، قبل از ورود صنعت، فعالیت‌های کشاورزی، دامداری و تجارت از راه دریا و کار در کشتی‌ها و لنج‌ها - که وسیله حمل و نقل دریایی بوده‌اند - را شامل می‌شده

تحلیل اثرات اقتصادی استقرار صنعت ...

است. اشتغال به فعالیت‌های فوق، اصلی‌ترین راه‌های تأمین معیشت مردم محلی بوده است. گوجه‌فرنگی، خرما، برخی مرکبات، سیفی و سبزیجات، عمده‌ترین محصولات کشت شده بوده است. صید ماهی نیز از مهم‌ترین فعالیت‌های کشاورزی بوده است. دامداری نیز به صورت کاملاً روستایی و مبتنی بر چرای دام‌ها در مراتع منطقه انجام می‌شده است. سفر به کشورهای خلیج فارس و تجارت کالاهای مختلف نیز راهی برای کسب معیشت بوده است. اما بعد از ورود صنعت، توسعه صنعتی و ایجاد مراکز فرآوری گاز و انواع محصولات پتروشیمی از سال ۱۳۷۴ و پس از آن، کشف ذخایر عظیم گازی در منطقه پارس جنوبی، آغاز و مراحل متعددی برای پیشبرد این طرح و دستیابی به میزان بیشتری از بهره‌برداری از منابع گاز تعریف شده است. استقرار این‌گونه صنایع بزرگ و ملی و سرمایه‌گذاری عظیم در محیط اجتماعی کاملاً روستایی، نه تنها مسائل عدیده‌ای را پدید آورده است که حاصل تعارض بین محیط اجتماعی توسعه‌نیافته و مظاهر صنعتی است، بلکه کارکرد اقتصادی روستاها و به تبع آن، کارکرد اجتماعی آن‌ها را نیز دچار تغییراتی کرده است (طالبیان و همکاران، ۱۳۸۷: ۶۶-۶۳). با توجه به مطالب مذکور، هدف پژوهش حاضر، پاسخ به پرسش ذیل است: آیا استقرار صنایع عسلویه در محدوده مورد بررسی، تغییراتی در ساختارهای اقتصادی و فعالیت‌های اقتصادی روستاهای پیرامون پدید آورده است؟

مبانی نظری

اقتصاد روستایی علمی است که در آن درباره عوامل مختلف طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، مالی، تجاری و صنعتی بحث می‌شود که در وضع یک واحد کشاورزی روستایی مؤثر است. همچنین در آن راه و روش اداره، طرق استفاده و رفع نیازهای کشاورزی با ذکر نواقص و مشکلات بیان می‌گردد (آسایش، ۱۳۷۶: ۱۵). به عبارت بهتر، اقتصاد روستایی شاخه‌ای از اقتصاد است که با اقتصاد کشاورزی وابستگی متقابل دارد و در کلیت، خود جزئی از اقتصاد ملی است. هر نوع تغییری در اقتصاد ملی، باعث تغییر در اقتصاد روستایی می‌شود. از آنجایی که کارکرد و ساخت اقتصاد روستایی، عمدتاً از بخش‌های کشاورزی (زراعت، باغداری، دامداری، دامپروری، مرغداری، زنبورداری، پرورش ماهی و غیره) صنایع دستی و روستایی، و فعالیت‌های خدماتی تشکیل شده، ضعف بنیه اقتصاد مناطق روستایی

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb Director in Charge: Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh Index: www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 Website: www.jrd.ut.ac.ir Email: jrd@ut.ac.ir

توسعه روستایی، دوره پنجم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۲

و غلبه اقتصاد بازرگانی شهری بر اقتصاد روستایی از عوامل مهم کاهش آثار مثبت بازرگانی بر اقتصاد روستایی بوده است (یاسوری، ۱۳۸۶: ۱۱۵).

بدون تردید، صنعتی شدن تصمیمی سرنوشت‌ساز در حوزه توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای جهان سوم است و اجتناب‌ناپذیر است (حیدری، ۱۳۸۱: ۱۴۲). آثار صنعتی شدن در همه بخش‌های اقتصادی احساس می‌گردد و باعث تحرک بخش فراوانی از منابع مالی برای توسعه اقتصادی می‌شود (کاسترو، ۱۳۶۵: ۱۲۹) به عبارت دیگر، صنعتی شدن به عنوان ابزار ایجاد رشد سریع اقتصادی و توسعه اجتماعی کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه است (یونیدو، ۱۹۷۹: ۱۷).

بدین ترتیب، باید اذعان کرد که امروزه صنعت به عنوان اصلی‌ترین ابزار در توسعه به‌ویژه توسعه مناطق عقب‌مانده، نقش محوری را به خود اختصاص داده است. وضعیت مذکور شاید ناشی از این واقعیت است که عوامل تولید در بخش صنعت در مقایسه با بخش کشاورزی قابلیت جابجایی و انعطاف‌پذیری بیشتری با شرایط، اوضاع و احوال محیطی-منطقه‌ای و ملی دارد. به همین دلیل، قطب‌های توسعه به‌ویژه در کشورهای جهان سوم و مناطقی که فاقد ظرفیت مناسب برای توسعه کشاورزی است، مبتنی بر صنعت است (مطیعی لنگرودی و نجفی کانی، ۱۳۹۰: ۱۶۲).

بر اساس راهبرد صنعتی کشور در برنامه عمرانی سوم (راهبرد جایگزینی واردات) صنایع کشور در چند ناحیه کشور متمرکز گردید و گسترش یافت. سیاست‌های نظام صنعتی کشور در دوران مذکور، مبتنی بر دو محور "تشویق مقیاس‌های بزرگ" و "گزینه‌های برندگان و حمایت از آن‌ها" بود (مردوخ، ۱۳۷۷: ۱۴۲). سیاست‌های مذکور باعث شد که واحدهای بزرگ مقیاس همواره از امتیازها و حمایت‌های گوناگون دولتی به صورت اعتبارات ترجیحی، بازارهای تضمین‌شده (داخلی) ارز ارزان و فراوان برخوردار گردند و در فرایند توسعه صنعتی در پرتو راهبرد جایگزینی واردات، مناطق روستایی تأمین‌کننده نیروی کار ارزان، تأمین سرمایه و عرضه مواد غذایی ارزان قیمت برای مناطق شهری باشند (یاسوری، ۱۳۸۶: ۲۴۳). با توجه به سیاست‌های مذکور، استقرار صنایع بزرگ و ملی در نواحی روستایی با هدف صنعتی کردن روستاها نبوده، بلکه ایجاد آنها در نواحی توسعه‌نیافته در راستای تمرکززدایی صنعتی، تعدیل و کاهش نابرابری‌های منطقه‌ای بوده است که همواره موجب دگرگونی در ساختار اقتصادی-اجتماعی و تغییرات کالبدی-فضایی و زیست‌محیطی شده است. در حالی که بسیاری

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb Director in Charge: Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh Index: www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 Website: www.jrd.ut.ac.ir Email: jrd@ut.ac.ir

تحلیل اثرات اقتصادی استقرار صنعت ...

از کارشناسان توسعه، هم‌جواری صنعت با فعالیت‌های سنتی روستا را توجیه می‌کنند و بسیاری آن را برای روستا و صنعت نامساعد می‌دانند (رحمانی، میرزایی، ۱۳۸۵: ۱-۳). البته باید توجه داشت که ورود فعالیت‌های صنعتی، بازخوردهای مختلفی خواهد داشت. همان طور که فعالیت‌های مذکور ممکن است با ایجاد مشاغل جدید، موجب جذب نیروی کار از روستاها و شهرهای پیرامون شود، می‌تواند با ایجاد واحدهای جدید، موجب تخریب اراضی زراعی اطراف روستاها و بسیاری از مشکلات اجتماعی و اقتصادی و زیست‌محیطی گردد (قره‌نژاد، ۱۳۷۱: ۱۰). از آنجایی که روستاها، حوزه‌های اقتصادی هستند که مرکز ثقل فعالیت‌های آن‌ها متکی به بخش کشاورزی است، با قبول چنین تعریفی، در طول زمان، به‌ویژه در مرحله صنعتی شدن، قسمت‌هایی از مناطق مذکور و اقتصاد روستایی دچار تحول خواهد شد (یاسوری، ۱۳۸۶: ۱۲۲).

پژوهش‌های پیشین درباره موضوع مورد بررسی در ذیل بیان شده است:

جدول (۱): پیشینه پژوهش

پژوهشگر و سال	عنوان	یافته‌ها
طالبیان و همکاران (۱۳۸۲)	تحلیل تأثیر اجتماعی توسعه صنعتی در منطقه عسلویه	توسعه صنعتی در بهبود زندگی بومیان و ایجاد زیرساخت‌های عمومی توسعه، تأثیری نداشته است، ولی پیامدهای ناگوار آن بر مردم منطقه تحمیل شده است.
رحمانی و میرزایی (۱۳۸۵)	گسترش صنعت در حوزه‌های کشاورزی (بررسی موردی: روستای ایرج، دهستان روئین، شهرستان اسفراین)	نتایج بیانگر بهبود کیفیت راه‌های ارتباطی، اشتغال، افزایش درآمد، بهبود تعداد واحدهای تجاری و خدماتی در منطقه مورد بررسی با استقرار صنعت در مجاورت آن‌ها است. اما پیامدهای منفی مانند افزایش جمعیت، کاهش فعالیت‌های کشاورزی و دامداری، کاهش زمین‌های کشاورزی و منابع آب و تغییرات کالبدی و تغییر در کاربری اراضی را نیز پدید آورده است.
فرنام (۱۳۸۷)	ناپایداری توسعه و عدم توازن منطقه‌ای سکونتگاه‌های حوزه پارس جنوبی	هر چند سرمایه‌گذاری گسترده و توسعه پالایشگاه‌های نفت و گاز و افزایش فرصت‌های شغلی در عسلویه انجام شده، ولی آثار توسعه در روستاهای پیرامون آن به کندی پدید آمده و توازن توزیع جمعیت، فعالیت و زیرساخت‌ها متناسب با توسعه پایدار منطقه‌ای نیست.
عزیزپور و قاسمی (۱۳۸۹)	نقش منطقه ویژه اقتصادی پارس جنوبی (عسلویه) در تحول مکانی-فضایی سکونتگاه‌های روستایی (بررسی موردی: روستای اخند (ناحیه کنگان))	ظهور پدیده‌ای با عنوان منطقه ویژه اقتصادی، در کوتاه‌مدت دگرگونی شدیدی را در جنبه‌های زیست‌محیطی، اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی و کالبدی-فضایی در روستای مورد بررسی پدید آورده است.
سرور امینی و همکاران (۱۳۸۹)	آثار شهرک صنعتی اشتهارد بر توسعه روستاهای همجوار	نتایج تحلیل عاملی، آثار مثبت شهرک صنعتی اشتهارد را در منطقه نشان داد. پنج عامل آثار اجتماعی، اقتصادی، کالبدی، کشاورزی و زیست‌محیطی در مجموع ۶۵٫۹۸ درصد از واریانس را تبیین کرده است. آثار منفی شهرک صنعتی اشتهارد در منطقه، چهار عامل آثار اقتصادی، اجتماعی، کشاورزی و زیست‌محیطی را شامل می‌شود که ۶۳٫۱۵۹ درصد از کل واریانس را تبیین می‌کند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت از نوع پژوهش‌های کاربردی و توصیفی-تحلیلی است. جمع‌آوری داده‌ها با روش کتابخانه‌ای و میدانی (پرسشنامه) انجام شده است. مرور مبانی نظری با روش قیاسی و تعمیم نتایج به نحو استقرایی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش، همه روستاهای دهستان عسلویه را شامل می‌شود. دهستان عسلویه در سرشماری سال ۱۳۹۰، هفت روستای دارای سکنه با ۲۶۹۴ خانوار و ۱۱۴۰۸ نفر جمعیت داشته است. بر اساس فرمول کوکران، تعداد نمونه لازم برای تنظیم پرسشنامه ۲۴۴ خانوار محاسبه گردید. سپس برای مشخص کردن خانوارهای هر روستا برای تکمیل پرسشنامه، از روش شماتیک استفاده شد. داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه، با استفاده از نرم‌افزار SPSS تحلیل گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، انحراف معیار و میانگین) و آمار استنباطی (آزمون ویلکاکسون) استفاده گردید. شاخص‌های مورد استفاده در پژوهش حاضر در جدول (۲) بیان شده است.

جدول (۲): گویه‌های مورد استفاده در بررسی تأثیر صنعت بر اقتصاد روستایی

مقیاس	گویه‌ها	شاخص‌ها
ترتیبی	فعالیت‌های تجاری با کشورهای خلیج فارس، اشتغال به زراعت و کشاورزی، فعالیت‌های دامداری، اشتغال به فعالیت‌های صیادی، اشتغال به فعالیت‌های خدماتی (مانند مغازه‌داری، مکانیکی، اجاره‌داری و غیره)، میزان افزایش کارگری خارج از روستا، میزان افزایش کارگری داخل روستا، میزان اشتغال به فعالیت‌های صنعتی.	فعالیت‌های اقتصادی
ترتیبی	افزایش درآمد عمومی محل نظیر دهبیاری‌ها، افزایش درآمد، وجود فرصت‌های اشتغال غیرکشاورزی، وجود اشتغال غیرکشاورزی مرتبط با کشاورزی در روستا، وجود درآمدهای مناسب حاصل از فعالیت‌های دامداری، وجود درآمد مستقیم حاصل از فعالیت‌های کشاورزی، همکاری زنان و سایر اعضای خانواده در فعالیت‌های کشاورزی، فروش زودهنگام محصول به دلیل نیاز مالی، وجود تسهیلات انبارداری و فرآوری مواد غذایی، بالا بودن تولید در واحد سطح، بالا بودن تولید به ازای هر فرد فعال در زمین‌های کشاورزی.	تنوع‌بخشی به منابع درآمد
ترتیبی	تغییر در الگوی کشت از دیمی به آبی، کشت محصولات نقدی و بازاری، میزان تنوع کشت در زمین‌های آبی، استفاده از بیمه محصولات کشاورزی، وجود شیوه‌های دامداری با اصول ترویجی، تعداد و تنوع دام‌ها، بهبود کیفی نژاد دام‌ها.	تغییر شیوه‌های تولید کشاورزی
ترتیبی	هزینه استفاده از نوآوری‌ها و ماشین‌آلات در فرایند کشت، استفاده از روش‌های نوین آبیاری، استفاده صحیح از ادوات و ماشین‌آلات در مزارع، توانایی تأمین و خرید به‌موقع نهاده‌ها (بذر، کود، سم و غیره)، انتخاب نهاده‌های مناسب با اقلیم و خاک و آب، استفاده مفید از نهاده‌ها با توجه به دستورالعمل مروجان.	استفاده از نهاده‌ها و ماشین‌آلات
ترتیبی	وجود زمینه پس‌انداز برای خانوار، میزان تمایل به استفاده از اعتبار به صورت گروهی، میزان وابستگی به منابع مالی واسطه‌ها، افزایش فرصت و میزان استفاده از اعتبارات بانکی برای توسعه کشاورزی، میزان استفاده از تسهیلات بانکی.	استفاده از تسهیلات
ترتیبی	بهبود دسترسی به اراضی، بهبود عملیات آماده‌سازی زمین برای کشت، سرمایه‌گذاری در تسطیح خاک زمین‌های زیر کشت آبی، تمایل به یکپارچه سازی اراضی.	توسعه منابع آب، خاک و استفاده از آن

تحلیل اثرات اقتصادی استقرار صنعت ...

یافته‌های پژوهش

وضعیت اشتغال

وضعیت شغلی پاسخگویان در هشت طبقه مورد ارزیابی قرار گرفت. بر اساس نتایج، از کل حجم نمونه، بیشترین درصد شاغلان را کشاورزان و افراد شاغل در بخش خدمات و کارگری به خود اختصاص داده است. بررسی وضعیت شغلی، بیانگر افزایش و تعدد مشاغل غیرکشاورزی در روستاهای مورد بررسی است (جدول ۳).

جدول (۳): توزیع پاسخگویان بر اساس وضعیت شغلی

شغل	تعداد	درصد	فراوانی تجمعی
بیکار	۱۸	۷/۴	۷/۴
کشاورز	۴۹	۲۰/۱	۲۷/۵
کارگر خارج از روستا (صنعت)	۴۴	۱۸	۴۵/۵
کارگر داخل روستا	۱۶	۶/۶	۵۲
کارگر فصلی خارج از روستا و کشاورز	۸	۳/۳	۵۵/۴
خدماتی (مغازه‌داری و اجاره‌داری و غیره)	۴۸	۱۹/۷	۷۵/۱
خانه‌دار	۱۰	۱/۴	۷۹/۲
دولتی و سایر	۵۱	۲۰/۹	۱۰۰

درآمد ماهیانه

به منظور ارزیابی درآمد ماهیانه در بین پاسخگویان، می‌توان گفت قبل از ورود صنعت^۱، میانگین درآمد در سال ۱۳۸۲، برابر با ۲۲۲ هزار تومان و در سال ۱۳۹۱، برابر با ۵۱۰ هزار تومان بوده است که ۱۱۴ درصد رشد را در طول ۱۰ سال نشان می‌دهد. اما با محاسبه درآمد با توجه به نرخ تورم (۱۷۳ درصد)، مشخص گردید که درآمد روستاییان نسبت به قبل از ورود صنعت چندان افزایش نیافته است. به طوری که ۵۹ درصد کسری درآمد ملاحظه می‌شود (جدول ۴).

۱ منظور از قبل از ورود صنعت، زمانی است که هنوز صنایع عسلیویه به طور کامل مستقر نشده و گسترش نیافته بودند. سال مبدأ برای قبل از ورود صنعت، سال ۱۳۸۲ در نظر گرفته شده است.

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb Director in Charge: Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh Index: www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 Website: www.jrd.ut.ac.ir Email: jrd@ut.ac.ir

جدول (۴): توزیع پاسخگویان بر حسب درآمد ماهیانه

بعد از ورود صنعت			قبل از ورود صنعت			درآمد ماهیانه
فراوانی تجمعی	درصد	فراوانی	فراوانی تجمعی	درصد	فراوانی	
۳/۳	۳/۳	۸	۵۹	۵۹	۱۴۴	کمتر از ۲۰۰۰۰۰ تومان
۱۳/۹	۱۰/۷	۲۶	۷۶/۶	۱۷/۶	۴۳	۲۰۰۰۰۰-۳۰۰۰۰۰ تومان
۳۸/۹	۲۵	۶۱	۹۵/۱	۱۸/۴	۴۵	۳۰۰۰۰۰-۴۰۰۰۰۰ تومان
۵۲/۹	۱۳/۹	۳۴	۹۶/۷	۱/۶	۴	۴۰۰۰۰۰-۵۰۰۰۰۰ تومان
۱۰۰	۴۷/۱	۱۱۵	۱۰۰	۳/۳	۸	بیشتر از ۵۰۰۰۰۰
-	۱۰۰	۲۴۴	-	۱۰۰	۲۴۴	جمع

مساحت زمین‌های کشاورزی

با تحلیل یافته‌های مربوط به میزان اراضی آبی و دیم، قبل و بعد از ورود صنعت مشخص گردید متوسط اراضی آبی برای هر بهره‌بردار، قبل از ورود صنایع به منطقه برابر با ۳/۲۶ هکتار بوده و بعد از ورود صنعت، به ۲/۵۲ هکتار رسیده است. در اراضی دیم، میانگین اراضی برای هر بهره‌بردار، قبل از ورود صنعت، برابر با ۱/۲۷ هکتار بوده و بعد از آن به ۰/۶۵ هکتار رسیده است. با بررسی داده‌های مربوط به میزان اراضی آبی و دیم، مشخص گردید مساحت اراضی کشاورزی آبی و دیم نیز کاهش یافته است. دلیل آن فروش زمین به شرکت پارس و پتروشیمی و سایر شرکت‌های موجود در منطقه و تأسیس شرکت‌های مختلف و نیز افزایش خانه‌سازی و ایجاد خوابگاه‌ها برای کارکنان شرکت‌ها است.

مساحت کاربری‌های تجاری و خدماتی

با بررسی مساحت اراضی مربوط به کاربری‌های تجاری و خدماتی، قبل و بعد از ورود صنعت، مشخص گردید که قبل از ورود صنعت، متوسط مساحت کاربری‌های مذکور، ۱۹/۲۳ متر مربع بوده و بعد از ورود صنعت به ۳۴/۴۱ متر مربع رسیده است که بیانگر افزایش فعالیت و اشتغال در فعالیت‌های خدماتی و تجاری است.

مساحت دامداری‌ها

با بررسی مساحت دامداری بهره‌برداران، قبل و بعد از ورود صنعت مشخص گردید متوسط مساحت دامداری، قبل از ورود صنعت، ۵۱۱/۶۷ متر مربع و بعد از ورود صنعت، ۳۱۵/۸۳ متر مربع بوده است.

تحلیل اثرات اقتصادی استقرار صنعت ...

تحلیل تأثیر صنعت بر فعالیتهای اقتصادی خانوارهای روستایی

برای بررسی میزان تأثیر صنعت بر فعالیتهای اقتصادی خانوارهای روستایی، از آزمون ویلکاکسون استفاده شده است. بر اساس نتایج آزمون مذکور، در بعد اقتصادی بین فعالیتهای اقتصادی و صنعت، قبل و بعد از ورود آن، رابطه معناداری وجود دارد. به طوری که با توجه به آماره Z و معناداری و میانگین توصیفی داده‌ها، ورود صنعت بر گویه‌های فعالیتهای تجاری با کشورهای حاشیه خلیج فارس، اشتغال به زراعت و کشاورزی، فعالیتهای دامداری، اشتغال به فعالیتهای صیادی و کارگری داخل روستا تأثیر منفی داشته و بر گویه‌های اشتغال به فعالیتهای خدماتی (مانند مغازه‌داری، مکانیکی، اجاره‌داری و غیره، کارگری در خارج از روستا و اشتغال به فعالیتهای صنعتی) تأثیر مثبت داشته و باعث افزایش اشتغال به فعالیتهای مذکور شده است. گویه‌های اشتغال به فعالیتهای کشاورزی و اشتغال به فعالیتهای خدماتی، بیشترین تفاوت معنادار با ورود صنعت را دارد (جدول ۵).

جدول (۵): تحلیل تأثیر صنایع بر فعالیتهای اقتصادی بر اساس آزمون ویلکاکسون

شاخص	تعداد نمونه	میانگین رتبه‌ها برای گروه a	میانگین رتبه‌ها برای گروه b	آماره Z	معناداری
فعالیت‌های تجاری با کشورهای حاشیه خلیج فارس	۲۴۴	۱۰۳/۸۹	۸۶/۷۵	-۴/۹۵۲	۰/۰۰۰
اشتغال به زراعت و کشاورزی	۲۴۴	۱۲۰/۱۸	۳۷	-۱۳/۴۵۷	۰/۰۰۰
فعالیت‌های دامداری	۲۴۴	۱۱۱/۸۳	۱۰۱/۵۰	-۱۲/۲۹۰	۰/۰۰۰
اشتغال به فعالیتهای صیادی	۲۴۴	۸۶/۱۱	۳۹/۵۰	-۱۰/۶۱۵	۰/۰۰۰
اشتغال به فعالیتهای خدماتی (مانند مغازه‌داری، مکانیکی، اجاره‌داری و غیره)	۲۴۴	۶۹/۳۰	۱۲۵/۹۸	-۱۲/۷۸۶	۰/۰۰۰
میزان افزایش کارگری خارج از روستا	۲۴۴	۱۵۰/۱۰	۱۱۶/۹۰	-۱۱/۳۴۶	۰/۰۰۰
میزان افزایش کارگری داخل روستا	۲۴۴	۱۱۱/۶۴	۱۵۵/۵۰	-۱۲/۱۶۵	۰/۰۰۰
میزان اشتغال به فعالیتهای صنعتی	۲۴۴	۱۱۸/۵۹	۱۴۹/۲۱	-۱۰/۹۷۰	۰/۰۰۰

تحلیل تأثیر صنعت در تنوع‌بخشی به منابع درآمدی

با بررسی یافته‌های حاصل از تأثیر صنایع، قبل و بعد از ورود صنعت، بر تنوع‌بخشی به منابع درآمدی مشخص گردید که بین ورود صنعت و همه گویه‌ها به جز گویه‌های فروش زود هنگام محصول، به دلیل نیاز مالی و بالا بودن تولید در واحد سطح، رابطه معنی‌داری وجود دارد. به طوری که

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb Director in Charge: Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh Index: www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 Website: www.jrd.ut.ac.ir Email: jrd@ut.ac.ir

توسعه روستایی، دوره پنجم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۲

ورود صنعت بیشترین تأثیر را بر مؤلفه وجود فرصت‌های اشتغال غیرکشاورزی داشته است (جدول ۶).

جدول (۶): تحلیل تأثیر صنعت بر تنوع بخشی به منابع درآمدی بر اساس آزمون ویلکاکسون

معناداری	آماره Z	میانگین رتبه‌ها برای گروه b	میانگین رتبه‌ها برای گروه a	تعداد نمونه	شاخص
۰/۰۰۰	-۱۱/۶۴۳	۱۲۴/۴۸	۱۱۶/۶۰	۲۴۴	افزایش درآمد عمومی محل نظیر دهیاری‌ها
۰/۰۰۰	-۱۰/۴۹۸	۱۱۰/۰۵	۱۴۴/۹۷	۲۴۴	افزایش درآمد
۰/۰۰۰	-۱۲/۸۳۱	۱۲۳/۷۶	۴۸/۶۰	۲۴۴	وجود فرصت‌های اشتغال غیرکشاورزی
۰/۰۴۰	-۲/۰۵۹	۵۷/۰۶	۶۶/۷۰	۲۴۴	وجود اشتغال غیرکشاورزی مرتبط با کشاورزی در روستا
۰/۰۰۰	-۱۰/۶۲۷	۵۵	۹۸/۱۴	۲۴۴	وجود درآمدهای مناسب حاصل از فعالیت‌های دامداری
۰/۰۰۰	-۱۰/۰۴۱	۵۸/۹۱	۱۱۵/۹۱	۲۴۴	وجود درآمد مناسب مستقیم حاصل از فعالیت‌های کشاورزی
۰/۰۰۰	-۱۲/۲۸۰	۷۹/۱۴	۱۰۸/۹۷	۲۴۴	همکاری زنان و سایر اعضای خانواده در فعالیت‌های کشاورزی
۰/۷۵۰	-۰/۳۱۹	۸۷/۱۵	۹۶/۰۴	۲۴۴	فروش زود هنگام محصول به دلیل نیاز مالی
۰/۰۰۰	-۸/۸۲۷	۱۵۴/۴۸	۱۰۵/۲۰	۲۴۴	وجود تسهیلات انبارداری و فرآوری مواد غذایی
۰/۲۴۹	-۱/۱۵۲	۹۷/۰۳	۸۸/۵۶	۲۴۴	بالا بودن تولید در واحد سطح
۰/۰۰۰	-۵/۹۳۰	۵۸/۲۸	۹۱/۵۰	۲۴۴	بالا بودن تولید به ازای هر فرد فعال در زمین‌های کشاورزی

تحلیل تأثیر صنعت بر تغییر شیوه‌های تولید کشاورزی

با تحلیل شاخص‌های مورد نظر برای تبیین آثار صنعت بر تغییر شیوه تولید کشاورزی خانوارهای مورد بررسی مشخص گردید که بین صنعت، قبل و بعد از ورود آن و تغییر شیوه تولید کشاورزی به جز گویه تغییر در الگوی کشت از دیمی به آبی، رابطه معناداری وجود دارد. در میان گویه‌های مورد بررسی، صنعت بیشترین تأثیر را بر مؤلفه‌های میزان تنوع کشت در زمین‌های آبی و تعداد و تنوع دام‌ها داشته است که به معنی تأثیر منفی صنعت بر مؤلفه‌های مذکور و در نتیجه، تضعیف کشاورزی و اقتصاد روستایی است. صنعت بیشترین تأثیر مثبت را نیز بر مؤلفه استفاده از بیمه محصولات کشاورزی داشته است (جدول ۷).

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb Director in Charge: Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh Index: www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 Website: www.jrd.ut.ac.ir Email: jrd@ut.ac.ir

تحلیل اثرات اقتصادی استقرار صنعت ...

جدول (۷): تحلیل تأثیر صنایع عسلویه بر شیوه تولید کشاورزی با استفاده از آزمون ویلکاکسون

معداری	آماره Z	میانگین رتبه‌ها برای گروه b	میانگین رتبه‌ها برای گروه a	تعداد نمونه	شاخص
۰/۰۵۷	-۱/۹۰۱	۷۸/۸۰	۹۴	۲۴۴	تغییر در الگوی کشت از دیمی به آبی
۰/۰۰۰	-۶/۱۶۱	۱۰۰/۱۳	۹۴/۶۹	۲۴۴	کشت محصولات نقدی و بازاری
۰/۰۰۰	-۱۱/۷۰۹	۸۱/۵۰	۱۲۵/۷۸	۲۴۴	میزان تنوع کشت در زمین‌های آبی
۰/۰۰۰	-۹/۲۷۹	۱۷۷	۹۴/۸۷	۲۴۴	استفاده از بیمه محصولات کشاورزی
۰/۰۰۰	-۶/۱۴۰	۷۴/۹۵	۱۹۹/۱۳	۲۴۴	وجود شیوه‌های دامداری با اصول ترویجی
۰/۰۰۰	-۱۱/۵۵۲	۱۱۲/۹۷	۱۲۱/۵۷	۲۴۴	تعداد و تنوع دام‌ها
۰/۰۰۰	-۰/۵۲۷	۴۰/۱۳	۶۷/۱۳	۲۴۴	بهبود کیفی نژاد دام‌ها

تأثیر صنعت بر استفاده از نهاده‌ها و ماشین‌آلات کشاورزی

از میان شش شاخص مورد بررسی، میان ورود صنعت، قبل و بعد از ورود آن و همه مؤلفه‌های استفاده از نهاده‌ها و ماشین‌آلات کشاورزی رابطه معناداری وجود دارد. ورود صنعت و صنعتی شدن، بیشترین تفاوت معنادار را با گویه هزینه استفاده از نوآوری‌ها و ماشین‌آلات در فرایند کشت داشته است. علاوه بر این، ورود صنعت تأثیر مثبتی نیز بر شاخص‌های مذکور داشته است (جدول ۸).

جدول (۸): تحلیل تأثیر صنعت بر استفاده از نهاده‌ها و ماشین‌آلات کشاورزی با استفاده از آزمون ویلکاکسون

معداری	آماره Z	میانگین رتبه‌ها برای گروه b	میانگین رتبه‌ها برای گروه a	تعداد نمونه	شاخص
۰/۰۰۰	-۹/۷۰۳	۱۱۸/۶۳	۱۲۱/۳۰	۲۴۴	هزینه استفاده از نوآوری‌ها و ماشین‌آلات در فرایند کشت
۰/۰۰۰	-۱۰/۴۰۹	۱۳۸/۳۲	۱۱۰/۱۱	۲۴۴	استفاده از روش‌های نوین آبیاری
۰/۰۰۰	-۹/۰۳۷	۱۲۴/۳۵	۹۵/۷۹	۲۴۴	استفاده صحیح از ادوات و ماشین‌آلات در مزارع
۰/۰۰۰	-۸/۶۱۶	۹۰/۷۴	۱۰۵/۱۰	۲۴۴	توانایی تأمین و خرید به موقع نهاده‌ها (بذر، کود، سم و غیره)
۰/۰۰۰	-۴/۱۱۰	۷۳/۳۳	۴۴/۸۱	۲۴۴	انتخاب نهاده‌های مناسب با اقلیم و خاک و آب
۰/۰۰۰	-۷/۵۷۹	۱۱۹/۵۰	۸۰/۷۱	۲۴۴	استفاده مفید از نهاده‌ها با توجه به دستورالعمل مروجان

تحلیل تأثیر صنعت در استفاده از تسهیلات

میان ورود صنعت و همه شاخص‌های مذکور رابطه معناداری وجود دارد. در میان شاخص‌های مورد بررسی، صنعت بیشترین تأثیر را بر مؤلفه میزان استفاده از تسهیلات بانکی داشته است. در حالی

توسعه روستایی، دوره پنجم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۲

که تسهیلات مذکور به صورت محدود در حوزه اقتصاد کشاورزی و روستایی مصرف شده یا اینکه اصلاً مصرف نشده است. (جدول ۹).

جدول (۹): تحلیل تأثیر صنعت بر استفاده از تسهیلات بر اساس آزمون ویلکاکسون

معداری	آماره Z	میانگین رتبه‌ها برای گروه b	میانگین رتبه‌ها برای گروه a	تعداد نمونه	گویه‌ها
۰/۰۰۰	-۸/۷۴۱	۱۰۵/۵۹	۱۴۲/۸۳	۲۴۴	وجود زمینه پس‌انداز برای خانوار
۰/۰۰۰	-۴/۷۸۲	۸۶/۴۸	۷۲/۷۱	۲۴۴	میزان تمایل به استفاده از اعتبارات به صورت گروهی
۰/۰۰۰	-۶/۳۰۶	۹۵/۲۱	۱۰۰/۷۱	۲۴۴	میزان وابستگی به منابع مالی واسطه‌ها
۰/۰۰۰	-۹/۵۱۵	۱۰۱/۳۱	۱۱۷/۰۵	۲۴۴	افزایش فرصت و میزان استفاده از اعتبارات بانکی برای توسعه کشاورزی
۰/۰۰۰	-۱۲/۲۶۹	۱۲۲/۷۸	۹۴/۲۰	۲۴۴	میزان استفاده از تسهیلات بانکی

تحلیل نقش صنعت در توسعه منابع آب، خاک و استفاده از آن

با بررسی تأثیر صنعت بر منبع آب و خاک و استفاده از آنها، در دوره قبل و بعد از ورود صنعت، مشخص گردید که بین ورود صنعت و همه گویه‌های مورد نظر رابطه معناداری وجود دارد. بیشترین تفاوت معنادار مربوط به گویه سرمایه‌گذاری در تسطیح خاک زمین‌های زیر کشت آبی است. با توجه به میانگین رتبه‌ها و آماره Z ورود صنعت موجب کاهش و ضعف منابع آب و خاک و استفاده از آنها شده است (جدول ۱۰).

جدول (۱۰): تحلیل تأثیر صنعت بر منابع آب و خاک و استفاده از آنها بر اساس آزمون ویلکاکسون

معداری	آماره Z	میانگین رتبه‌ها برای گروه b	میانگین رتبه‌ها برای گروه a	تعداد نمونه	شاخص
۰۰۰	-۹/۲۹۴	۸۷/۴۱	۹۲/۰۶	۲۴۴	بهبود دسترسی به اراضی
۰۰۰	-۱۲/۰۰۱	۷۲/۴۳	۱۱۲/۲۴	۲۴۴	بهبود عملیات آماده‌سازی زمین برای کشت
۰۰۰	-۱۳/۰۱۹	۵۷/۵۰	۱۱۸/۸۸	۲۴۴	سرمایه‌گذاری در تسطیح خاک زمین‌های زیر کشت آبی
۰۰۰	-۱۰/۵۳۰	۱۱۲/۷۷	۱۶۶/۶۱	۲۴۴	میزان تمایل به یکپارچه سازی اراضی

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش درباره تأثیر صنعت بر درآمد خانوارهای روستایی، بیانگر افزایش درآمد خانوارهای روستایی در دوره بعد از ورود صنعت نسبت به قبل از آن است. افزایش درآمد عمدتاً در

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb Director in Charge: Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh Index: www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 Website: www.jrd.ut.ac.ir Email: jrd@ut.ac.ir

تحلیل اثرات اقتصادی استقرار صنعت ...

حوزه فعالیت‌های خدماتی و صنعتی بوده است که با توجه به تورم زیاد و افزایش درآمد، تغییر محسوسی در زندگی روستاییان پدید نیامده است. در حالی که میزان درآمد حاصل از زراعت و باغداری، دامداری و تجارت، که از فعالیت‌های غالب روستاییان در دوره قبل از ورود صنعت بوده، بسیار کاهش یافته است. یافته‌های مربوط به فعالیت‌های اقتصادی، بیانگر کاهش و نابودی تدریجی کشاورزی و فعالیت‌های معمول در روستاهای دهستان است. به طوری که اشتغال به فعالیت‌های زراعی و کشاورزی، که قبل از ورود صنعت بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده، بعد از ورود صنعت کاهش شدیدی یافته و اقتصاد روستایی جایگاه تولیدی خود را به فعالیت‌های خدماتی و مصرفی داده است. نتایج مربوط به حوزه تنوع‌بخشی به منابع درآمدی بیانگر آن است که با ورود صنعت، درآمد و فرصت‌های اشتغال غیرکشاورزی در روستاهای دهستان افزایش یافته است. البته شایان ذکر است که افزایش درآمد و تنوع فعالیت، مرتبط با فعالیت‌های کشاورزی و فعالیت‌های غالب روستا نبوده است. در میان شاخص‌های مورد بررسی در دوره قبل از ورود صنعت، بیشترین میانگین به گویه میزان تنوع کشت در زمین‌های آبی با میانگین $3/67$ و کمترین میانگین نیز به گویه استفاده از بیمه محصولات کشاورزی با میانگین $1/52$ مربوط است. اما با بررسی متغیرها در دوره بعد از ورود صنعت مشخص گردید مؤلفه تغییر در الگوی کشت از دیمی به آبی با میانگین $2/57$ بیشترین و میزان تنوع کشت در زمین‌های آبی با میانگین $1/93$ کمترین میانگین را به خود اختصاص داده است. میزان تنوع کشت و تعداد و تنوع دام‌ها نیز کاهش شدیدی یافته است که می‌تواند ناشی از کمبود زمین و مرتع به سبب فروش آن‌ها، و کمبود آب به دلیل خشکی زیاد منطقه و مصارف کارخانه‌ها و شرکت‌ها و افزایش جمعیت دهستان باشد. با تحلیل تأثیر صنعت بر شیوه تولید کشاورزی (با توجه به آزمون‌های t یک نمونه و دو نمونه‌ای و ویلکاکسون) نیز مشخص گردید در میان گویه‌های مورد بررسی، صنعت بیشترین تأثیر را بر مؤلفه‌های میزان تنوع کشت در زمین‌های آبی و تعداد و تنوع دام‌ها داشته است که به معنی تأثیر منفی صنعت بر مؤلفه‌های مذکور و در نتیجه، تضعیف کشاورزی و اقتصاد روستایی است. در ضمن، صنعت بیشترین تأثیر مثبت را نیز بر مؤلفه استفاده از بیمه محصولات کشاورزی داشته است. در زمینه استفاده از نهاده‌ها و ماشین‌آلات کشاورزی نیز ورود صنعت و صنعتی شدن بیشترین تفاوت معنادار را با گویه هزینه استفاده از نوآوری‌ها و ماشین‌آلات در فرایند کشت داشته است. در

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb Director in Charge: Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh Index: www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 Website: www.jrd.ut.ac.ir Email: jrd@ut.ac.ir

واقع، ورود صنعت تأثیر مثبتی بر شاخص‌های مذکور داشته است. قبل از ورود صنعت، میانگین گویه‌های میزان وابستگی به منابع مالی واسطه‌ها ۲/۵۶ و میانگین افزایش فرصت و میزان استفاده از اعتبارات بانکی برای توسعه کشاورزی ۲/۰۵ بوده است. بعد از ورود صنعت، میانگین گویه وجود زمینه پس‌انداز برای خانوار ۳/۳۹، و میانگین گویه میزان تمایل به استفاده از اعتبارات به طور گروهی ۲/۸۹ بوده است. تحلیل یافته‌های مربوط به توسعه منابع آب و خاک و استفاده از آن‌ها بیانگر تضعیف این گویه‌ها به‌ویژه در حوزه سرمایه‌گذاری در تسطیح خاک زمین‌های زیر کشت آبی و استفاده از آن‌ها در دوره بعد از ورود صنعت است. به دلیل ایجاد شرکت‌ها، خدمات انبارداری و مجتمع‌های رفاهی و خوابگاهی و سایر مؤسسات، که به دنبال استقرار صنایع در منطقه گسترش یافته است، دسترسی به اراضی با مشکل روبرو شده است. پیشنهادهای این تحقیق عبارتند از:

- استقرار صنایع تبدیلی و تکمیلی مرتبط با فعالیت‌های کشاورزی در محدوده مورد بررسی، مانند صنایع فرآوری گوجه‌فرنگی و بسته‌بندی خرما به منظور افزایش فرصت‌های اشتغال مرتبط با کشاورزی؛

- احیا و گسترش فعالیت‌های مرتبط با صنایع دستی مانند گریزبافی، گلیم‌بافی، حصیربافی و غیره؛

- تقویت مراتع برای افزایش پایداری و گسترش فعالیت‌های دامداری در محدوده مورد بررسی؛

- برنامه‌ریزی برای کاهش فروش زمین‌های مجاور روستاها و زمین‌های کشاورزی به صاحبان صنایع؛

- تلاش برای توزیع مناسب فرصت‌های شغلی از طریق اولویت دادن به نیروی کار بومی در استخدام نسبت به مهاجران وارد شده؛

- ارائه آموزش‌های مناسب فنی و حرفه‌ای به منظور افزایش مهارت برای استخدام در صنایع مستقر در منطقه؛

- یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی به منظور افزایش تولید و درآمد روستاییان؛

- عرضه تسهیلات مناسب در حوزه کشاورزی، صنایع دستی، تجارت در محدوده مورد بررسی؛

- استقرار و گسترش دامداری‌های صنعتی از طریق پرداخت اعتبارات مناسب، و احداث صنایع فرآوری شیر در روستاهای دهستان.

تحلیل اثرات اقتصادی استقرار صنعت ...

منابع

- آسایش، حسین (۱۳۷۶). *اقتصاد روستایی*. دانشگاه پیام نور.
- بارانی، عصمت (۱۳۹۲). *تحلیلی بر اثرات صنایع عسلویه، بر تغییرات کارکردی و اقتصادی - اجتماعی روستاهای پیرامون؛ مطالعه موردی: شهرستان کنگان، دهستان عسلویه (پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی)*. دانشگاه زنجان.
- برنامه و بودجه استان اصفهان (۱۳۶۴). *خطوط هادی برای سازماندهی صنعتی استان اصفهان*. اصفهان: برنامه و بودجه.
- بیرو، آلن (۱۳۷۵). *فرهنگ علوم اجتماعی*. ترجمه باقر ساروخانی. تهران: کیهان.
- رحمانی، بیژن و میرزایی، محمد (۱۳۸۶). *گسترش صنعت در عرصه های کشاورزی: مطالعه روستای ایرج، دهستان روئین، شهرستان اسفراین*. پژوهش‌های جغرافیایی، ۵۹، ۸۰-۶۹.
- ساروخانی، باقر (۱۳۸۰). *درآمدی بر علوم اجتماعی*. تهران: کیهان.
- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان بوشهر (۱۳۸۰). *سیمای اقتصادی - اجتماعی شهرستان کنگان*. بوشهر: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان بوشهر.
- طالبیان، سید امیر و همکاران (۱۳۸۷). *تحلیل تأثیر اجتماعی توسعه‌ی صنعتی در منطقه عسلویه*. نامه علوم اجتماعی، ۳۳، ۶۳-۶۶.
- فریار، اکبر (۱۳۷۵). *اصول و مبانی جامعه‌شناسی صنعتی*. مشهد: آستان قدس رضوی.
- قره‌زاد، حسن (۱۳۷۱). *مقدمه‌ای بر جغرافیای صنعتی*. جهاد دانشگاهی دانشگاه اصفهان.
- کاپلینسکی، رافائل و کوپر، چارلز (۱۳۷۱). *تکنولوژی و توسعه در سومین انقلاب صنعتی*. ترجمه جمشید زنگنه. تهران: وزارت امور خارجه.
- کمپ، تام (۱۳۷۹). *الگوهای تاریخی صنعتی شدن*. ترجمه محمد ابراهیم فتاحی و لیلابی. تهران: نی.
- کنگان نیوز <http://kangankhabar.sepehrblog.ir>
- مردوخی، بایزید (۱۳۷۷). *فرایند توسعه صنعتی ایران طی نیم قرن اخیر*. در سازمان برنامه و بودجه. مجموعه مقالات همایش پنجاه سال برنامه‌ریزی در ایران. مباحث برنامه‌ریزی بخشی. منطقه ای و نظام فنی و اجرایی.
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۰). *فرهنگ آبادی‌های شهرستان کنگان*. تهران: مرکز آمار ایران.
- مطیعی لنگرودی، سید حسن و نجفی کانی، علی‌اکبر (۱۳۹۰). *توسعه و صنعتی‌سازی روستاها (نظریه‌ها،*

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb Director in Charge: Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh Index: www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 Website: www.jrd.ut.ac.ir Email: jrd@ut.ac.ir

توسعه روستایی، دوره پنجم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۲

روش‌ها و راهبردهای توسعه صنعتی). تهران: دانشگاه تهران.

منوچهری، محسن (۱۳۷۳). *مقدمت جامعه‌شناسی*. تهران: بی‌جا.

یاسوری، مجید (۱۳۸۶). *مقدمه‌ای بر اقتصاد روستایی با تأکید بر بخش کشاورزی*. مشهد: به‌نشر.

Journal of Rural Development

Editor in Chief: Prof. Dr. Mehdi Taleb **Director in Charge:** Dr. Younes Nourbakhsh

Executive Editor: Hassan Bakhshizadeh **Index:** www.ISC.gov.ir & www.ricest.ac.ir

Copyright Holder: The Faculty of Social Sciences, University of Tehran

ISSN: 2008-8981 **Website:** www.jrd.ut.ac.ir **Email:** jrd@ut.ac.ir

